УДК 616.718.16-001.5-06-089.168.1

М.Л. Анкін, Т.М. Петрик

КЗКОР «Київська обласна клінічна лікарня»

ВІДДАЛЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ ПЕРЕЛОМІВ ВЕРТЛЮГОВОЇ ЗАПАДИНИ

Переломи вертлюгової западини — одна з найтяжчих і складних травм опорно-рухового апарату і представляє в травматології й ортопедії актуальну проблему діагностики й лікування. Проаналізовано віддалені результати хірургічного лікування 98 хворих з переломами вертлюгової западини, які перебували на стаціонарному лікуванні в ортопедотравматологічному центрі Київської обласної клінічної лікарні протягом 2002–2008 рр. Відмінні результати спостерігалися у хворих, яким оперативне втручання виконано в перші 14 днів з моменту травми, та у хворих з анатомічною та неточною (2–3 мм) репозицією при відновленні анатомії вертлюгової западини.

Ключові слова: *вертлюгова западина, хірургічне лікування, віддалені результати.*

Переломи вертлюгової западини — тяжка й складна травма опорно-рухового апарату, що зустрічається переважно в осіб активного працездатного віку і представляє в травматології й ортопедії актуальну проблему діагностики й лікування [1–3].

Метою роботи було провести аналіз віддалених результатів хірургічного лікування пацієнтів з переломами вертлюгової западини.

Матеріал і методи. В ортопедотравматологічному центрі Київської обласної клінічної лікарні протягом 2002–2008 рр. на стаціонарному лікуванні перебувало 149 хворих з переломами вертлюгової западини. Віддалені результати хірургічного лікування через 2–10 років після травми були вивчені у 98 (85,2 %) пацієнтів. За результатами лікування (оцінювали за допомогою шкали Харріса [4–6]) хворі були розподілені на чотири групи залежно від суми набраних балів: відмінний (90–100 балів), гарний (80–99 балів), задовільний (70–79 балів) і поганий (менше 70 балів).

Результати. Відмінні результати були отримані в 38,8 % хворих при всіх типах переломів (табл. 1). Цих пацієнтів не турбував біль в оперованому суглобі як у спокої, так і після навантаження, відсутні або були незначними функціональні порушення.

Гарні результати були встановлені в 31,6 % спостережень. Біль, як правило, носив епізодичний характер, кульгавість відсутня або незначна.

Задовільні результати виявлені в 14,3 % пацієнтів, в основному у хворих з переломом задньої стінки вертлюгової западини.

Погані результати в 15 (15,3 %) пацієнтів були пов'язані з розвитком асептичного некрозу голівки стегнової кістки. У 7 випадках він розвився після остеосинтезу уламкових переломів задньої стінки, 6 з яких супроводжувались вивихом стегнової кістки. У 4 пацієнтів асептичний некроз розвився у термін до 2 років після остеосинтезу застарілих переломів (давнина травми більше 4 тижнів). Прогнозовано асептичний некроз розвився у пацієнтів з двоколонними та Т-подібним переломами через погану репозицію відламків.

Оцінивши залежність результатів лікування від типу ушкодження, ми дійшли висновку, що менш сприятливі результати вірогідно частіше зустрічалися в пацієнтів з ушкодженням частини суглоба, яка несе навантаження, навіть при простих крайових переломах, але з локалізацією крайового дефекту в задньоверхньому відділі вертлюгової западини ($p<0,05$, за двостороннім точним критерієм Фішера в порівнянні з показниками при інших типах переломів).

Проаналізувавши результати оперативного лікування хворих залежно від термінів, у які була виконана операція (табл. 2), ми встановили, що найбільша кількість відмінних результатів (54,9 %) отримана в групі пацієнтів, яким операція була виконана протягом перших двох тижнів після травми.

© *М.Л. Анкін, Т.М. Петрик, 2012*

Таблиця 1. Результати оперативного лікування хворих залежно від типу перелому

Тип перелому	Результат				Всього
	відмінний	гарний	задовільний	поганий	
Прості переломи (n=59)					
задньої стінки	12	9	5	7	33
задньої колони	3	3	2	–	8
передньої стінки	2	1	–	–	3
передньої колони	3	1	1	1	6
поперечний	4	3	1	1	9
Складні переломи (n=39)					
поперечний і задньої стінки	4	4	1	1	10
задньої колони і задньої стінки	4	5	1	–	10
Т-подібний	3	2	1	2	8
передньої колони й задній напівпоперечний	3	2	1	1	7
двох колон	–	1	1	2	4
Всього	38 (38,8 %)	31 (31,6 %)	14 (14,3 %)	15 (15,3 %)	98 (100 %)

* $p<0,05$; достовірно при порівнянні з даними при інших типах переломів (двосторонній точний критерій Фішера).

Таблиця 2. Результати лікування залежно від термінів виконання операції

Термін	Результат				Всього
	відмінний	гарний	задовільний	поганий	
0–14 днів	28 (54,9 %)	15 (29,4 %)	5 (9,8 %)	3 (5,9 %)	51 (52,1 %)
15–30 днів	10 (27,8 %)	16 (44,4 %)	5 (13,9 %)	5 (13,9 %)	36 (36,7 %)
31 день і більше	–	–	4 (36,7 %)	7 (63,3 %)	11 (11,2 %)
Всього	38 (38,8 %)	31 (31,6 %)	14 (14,3 %)	15 (15,3 %)	98 (100 %)

Гарні результати переважали в групі хворих, оперованих з 15-го по 30-й день після травми. Відсоток задовільних результатів збільшувався зі збільшенням терміну від моменту травми до операції. Максимальна кількість поганих результатів у відсотковому відношенні була в групі застарілих ушкоджень (63,3 %). Таким чином, спостерігалася сильна залежність результату оперативного лікування від терміну виконання операції ($p<0,01$).

Результати лікування, безсумнівно, повинні залежати від якості репозиції. З 98 відомих результатів оперативного лікування повна репозиція була досягнута в 63 випадках (табл. 3). У цих пацієнтів відмінні результати були в 54 %, гарні — у 28,6 %, задовільні — в 9,5 %, погані — в 7,9 %. У 25 випадках репозиція була неповною і відмінний результат отриманий тільки в 4 (16 %) пацієнтів, гарний — у 12 (48 %), задовільний — у 5 (20 %), поганий — у 4

Таблиця 3. Результати лікування залежно від ступеня відновлення анатомії вертлюгової западини

Репозиція	Результат				Всього
	відмінний	гарний	задовільний	поганий	
Анатомічна	34 (54,0 %)	18 (28,6 %)	6 (9,5 %)	5 (7,9 %)	63 (64,3 %)
Неточна (2–3 мм)	4 (16,0 %)	12 (48,0 %)	5 (20,0 %)	4 (16,0 %)	25 (25,5 %)
Погана (>3 мм)	–	1 (10,0 %)	3 (30,0 %)	6 (60,0 %)	10 (10,2 %)
Всього	38 (38,8 %)	31 (31,6 %)	14 (14,3 %)	15 (15,3 %)	98 (100 %)

(16 %). З поганою репозицією результат відомий в 10 пацієнтів й розцінений як поганий у 60 %. Висока значуща кореляція була виявлена між ступенем репозиції й відмінними і гарними результатами.

Висновки

1. За віддаленими результатами оперативного лікування вертлюгової западини встановлено, що відмінні результати спостерігаються у хворих, яким оперативне втручання виконано в перші 14 днів з моменту травми.

2. Відмінні та гарні результати спостерігаються у хворих з анатомічною і неточною (2–3 мм) репозицією при відновленні анатомії вертлюгової западини.

Список літератури

1. *Анкін М. Л.* Традиційний та малоінвазивний остеосинтез в травматології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра мед. наук : спец. 14.01.21 «Травматологія та ортопедія» / М. Л. Анкін. — Харків, 2005. — 34 с.

2. *Буачидзе О. Ш.* Переломы вертлужной впадины и их оперативное лечение / О. Ш. Буачидзе, Г. А. Оноприенко, В. П. Волошин // Мед. акад. журн. — 2003. — Т. 3, № 2. — С. 113–114.

3. *Letournel E.* Fractures of the acetabulum / E. Letournel, R. Judet. — Berlin : Springer Verlag. — 1981. — 832 p.

4. *Beaule P. E.* Letournel classification for acetabular fractures: assessment of interobserver and intraobserver reliability hip / P. E. Beaule, F. J. Dorey, J. M. Matta // J. Bone Jt. Surg. — 2003. — V. 85-A, № 4. — P. 1704–1709.

5. *Liebergall M.* Acetabulum fractures: clinical outcome of surgical treatment / M. Liebergall, R. Mosheiff, J. Zow // Clin. Orthop. — 1999. — № 366. — P. 205–216.

6. Long-term results in surgically treated acetabular fractures through the posterior approaches / P. G. Triantaphillopoulos, E. C. Panagiotopuolos, C. Mousafaris [et al.] // J. Trauma. — 2007. — V. 62, № 2. — P. 378–382.

Н.Л. Анкин, Т.М. Петрик

ОТДАЛЕННЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ХИРУРГИЧЕСКОГО ЛЕЧЕНИЯ ПЕРЕЛОМОВ ВЕРТЛУЖНОЙ ВПАДИНЫ

Переломы вертлужной впадины — одна из самых тяжелых и сложных травм опорно-двигательного аппарата и представляет в травматологии и ортопедии актуальную проблему диагностики и лечения. Проанализированы отдаленные результаты хирургического лечения 98 больных с переломами вертлужной впадины, которые находились на стационарном лечении в ортопедотравматологическом центре Киевской областной клинической больницы в 2002–2008 гг. Отличные результаты наблюдались у больных, которым оперативное вмешательство выполнено в первые 14 дней с момента травмы, и у больных с анатомической и неточной (2–3 мм) репозицией при восстановлении анатомии вертлужной впадины.

Ключевые слова: *вертлужная впадина, хирургическое лечение, отдаленные результаты.*

N.L. Ankin, T.M. Petryk

LONG-TERM RESULTS OF SURGICAL TREATMENT OF COTYLOID CAVITY FRACTURES

Cotyloid cavity fractures being among the most severe and complex locomotor system injuries are an actual problem of diagnosis and treatment in traumatology and orthopedics. Long-term results of surgical treatment of 98 patients with cotyloid cavity fractures treated in orthopedic trauma center of Kyiv Regional Clinical Hospital during 2002–2008, are analyzed. Excellent results have been observed in cases with surgery performed during the first 14 days after injury and in patients with anatomical and inaccurate (2–3 mm) reduction while restoration the cotyloid cavity anatomy.

Key words: *cotyloid cavity, surgical treatment, long-term results.*